Published and distributed under permit (No. 791), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX, ЧИСЛО 16. ДЖЕРЗИ СИТИ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 21-го СІЧНЯ, 1921. — VOL. XXIX, No. 16. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, JANUARY, 21, 1921. — THREE CENTS

Сенат розсліджує діяльність ґенерального прокуратора.

ВАШИНҐТОН, 19. січня. — Переслуханнє ґенерального прокуратора Злучених Держав Палмера перед Судовим Комітетом Сенату заняло цілий день і викликало велику сензацію.

Сенатори, котрі спричинили його переслуханнє, закидають ґенеральному прокураторови, що департамент справедливости поступав неправедливо і безправно підчас своєї наґінки на так звані радикальні елементи, а специяльно: що в їх мешканнях роблено ревізії без так званого „серч варанту", т. є. судового дозволу на робленню ревізії; що в инчих случаях видавано такі „серч варанти", хоч, на думку сенаторів, закон не дозволяє видавати їх в данім случаю; що департамент справедливости арештував та депортував людий, хоч ся справа належить до департаменту праці; і т. и.

Підчас переслухання Палмер заявив, що на основі закона проти шпіонажі покарано 581 чоловіка, та що в 237 случаях наложено кару вязниці. З того числа 133 ще далі находиться в арештах. Президент Вилсон подарував або замінив кару в 199 случаях. Палмер казав, що становище департаменту справедливости було богато лагіднійше як становище суддів та прокураторів по провінції.

Коли Палмера питали про відозву Національної Ліги Народного Правительства, він заявив, що сі закиди поробили адвокати, з котрих неодин був адвокатом депортованих, та що вони опираються виключно на заявах обжалованих, котрі все хочуть компромітувати людий, котрі їх арештували.

НОВИЙ НАПАД НА ҐЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРАТОРА.

НЮ ЙОРК, 19. січня. — Адвокат Антермаєр, промовляючи тут на однім зібранню, заявив, що діяльність так званого опікуна ворожої власности повинна бути розслiджена, бо ходять поголоски про страшні надужиття.

(Опікун ворожої власности мав обовязок заряджувати посілостями німецьких горожан, котрі перебували в Німеччині).

ПАЛАТА ПОСЛІВ БУДЕ МАТИ 435 ЧЛЕНІВ.

ВАШИНҐТОН, 19. січня. — По горячій дебаті, палата послів порішила, що на слідуючих десять літ число послів має далі виносити 435, як досі. Попередно перейшло було внесенє, щоби збільшити число послів на 483, але як прийшлося вимірювати наново виборчі округи, палата послів в новім голосованню уневажнила ухвалу.

ВЛАСТИТЕЛІ КОПАЛЕНЬ ПРОТИВЛЯТЬСЯ УРЯДОВОМУ ЗАРЯДОВИ КОПАЛЕНЬ.

ВАШИНҐТОН, 19. січня. — Перед комітетом сенату для справ фабричних було нині переслуханнє над законопроєктом Колдера, котрий постановляє, що федеральні власти мають заряджувати вугляним промислом. Як свідок виступав Д. Д. А. Моров, віце-президент Національного Товариства Вуглевого, котрий назвав законопроєкт Колдера революційним.

Підчас переслухання сенатор Волш заявив, що молоко та вуголь являються такими товарами, котрими уряд повинен заряджувати, щоби на случай потреби обділювати ними тих, котрі їх найбільше потребують.

Підчас переслухання, Моров признав, що його пенсія, котра виносить 18.000 долярів на рік, зачисляється до коштів добування вугля, і признав, що кошта майнерських орґанізацій повинни також бути зачислені в кошта продукції вугля.

УРЯД БОЇТЬСЯ НАПЛИВУ НЕБАЖАНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПРИ ПОМОЧІ ФАЛШОВАНИХ ПАШПОРТІВ.

ВАШИНҐТОН, 19. січня. — Департамент Стейту потверджує вістки про те, що в Европі розгалужене широко підроблюванне пашпортів. Орґанізації фалшівників сягають від Парижа по Варшаву і обіймають мало не всі краї західної та середної Европи. Американський уряд поробив уже заходи, щоби не допустити тих, що їдуть на шахровані пашпорти, але він зовсім не знає, кілько імігрантів уже переїхало на фалшовані документи.

Урядники кажуть, що представителі американських властий за границями Злучених Держав не можуть успішно боротися проти сеї шахрайської іміґрації тому, що нема відповідного закона уповажнюючого їх се робити. Через те вони зовсім не можуть ручити, чи дехто з тих, що був вивезений на Бафорді до Росії, не вернув через Польщу або Фінляндію. Уряд має докази на те, що богато осіб, котрим уряд не хотів видати пашпорти на приїзд до Америки, таки прийшли до краю покрадьки через канадийську границю.

Корабельні аґенти кажуть, що Америці не грозить залив іміґрантів, бо кораблі не можуть перевезти більше як 850.000 тисяч пасажирів на рік; уряд на се каже, що 127 кораблів, що належуть до так званої північно-атлянтийської конференції, самі можуть перевезти 950.000 пасажирів в рік.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРҐАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ! ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Як посилаєте на яку ґазету передплату на рік згори, то Ви не знаєте, чи вона буде виходити ще цілий рік, але про „Свободу" знаєте, що буде виходити і рік і десять і двайцять і більше, отже не маєте чого надумуватись, чи післати згори цілорічну передплату чи ні. Пішліть зараз, а тим зробите добре і собі і ґазеті і справі загальній.

СПРАВА ЛІНЧУ МАЙНЕРА.

ДЖАСПЕР, 18. січня.—Стейтові війска стережуть судової салі, в котрій засідає „ґренд джурі", котре переслухує свідків в справі злінчовання Вілієма Бірда, майнера, котрого вбили жовніри.

ЖОВНІРИ ОБЖАЛОВАНІ ЗА ЛІНЧ.

ДЖАСПЕР, 19. січня.— „Ґренд джурі" заявило, що воно постановило обжаловувати за убиттє Вірда девятьох жовнірів з компанії М, стейтової міліції Алабами.

Межи іменами тих, що поставлені в обжалованнє, нема імени Леслі Веста, шофера, котрий віз лінчовників, а потім своїми зізнаннями викликав арештованнє вояків.

ПРОСЯТЬ ПРЕЗИДЕНТА О ВИСЛАННЄ ФЕДЕРАЛЬНИХ ВІЙСК НА ТЕРЕН СТРАЙКОВИЙ.

ВАШИНҐТОН, 19. січня. — Юнія „Ді Юнайтид Майн Воркерс оф Алабама", котра веде страйк проти вуглевих предприємців в Алабамі, вислала телєґраму до президента Вилсона і просить о висилку до страйкового округа федеральних війск на місце стейтової міліції. Справу передано департаментови війни, а сей заявив, що така просьба може походити лише від ґовернора стейту.

НАСЕЛЕННЄ БРАЗИЛІЇ.

Після найновійшого обчислення має бути у Бразилії 20.553,509 (двайцять мільонів пятьсот пятьдесять три тисячі і пятьсот девять) мешканців.

Населеннє кождої провінції (стейту) зосібна виносить як слідує:

Мінас Жерайс	5.788,837
С. Павльо	4.823,100
Багія	3.372,901
Пернамбуко	1.975,441
Рійо де Жанейро	1.501,963
Сеара	1.436,309
Дистрикт федер.	1.130,080
Пара	992,290
Аляґоас	990,278
Мараньов	853,050
Параіба	785,344
Парана	674,113
С. Катарина	633,562
Рійо Ґранде	552,071
Піяї	548,250
Сержіпе	535,094
Ґояз	528,879
Еспіріто Санто	479,188
Амазонас	435,448
Матто Ґроссо	375,138
Акре	104,436

АМЕРИКАНСЬКА ҐАЗЕТА ПОМІСТИЛА ВІДОЗВУ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КОМІТЕТУ ЗІ ЛЬВОВА.

З Мегоной Сити, Па., одержали ми від д. Михайла Білянського вирізку з тамошньої місцевої ґазети „Ді Рекорд Америкен" із суботи, 15. с. м., з відозвою Українського Горожанського Комітету у Львові, в анґлійській мові, яка була поміщена у „Свободі", ч. 4, з 6 с. м. п. з. „An Appeal to the Ukrainian People in U. S."

Д. Білянський пише в листі до нашої редакції:

„В залученню посилаю витинок з місцевої ґазети „The Record American", котра помістила цілу відозву У. Г. Комітету у Львові до Українців в Америці, кромі підписів.

„Гадаю, що як би так в кождім місті, де є Українці, а де виходить анґлійська ґазета, найшовся один Українець, котрий пішов би до редакції попросити о передрукованнє статий або покликів, подаваних в анґлійській мові у „Свободі", тоді й Американці мали би якесь понятте про нужду, яку терплять наші браття в Галичині.

„Я знаю, що американські редактори радо приймають такі поклики до поміщення у своїх ґазетах".

НІМЕЧЧИНА БУДЕ СПЛАЧУВАТИ ВІДШКОДОВАННЄ РАТАМИ.

ПАРИЖ, 19. січня. — Тутешня часопись „Журналь" подає в депеші з Берліна, що французькі, бритійські і німецькі делєґати згодились покинути плян усталення цілої суми німецького грошевого відшкодовання, а натомісць згодились на сплати в річних ратах.

Часопись зазначує, що протягом 5 літ річні сплати будуть означені з гідно із заключеною умовою.

„ОРДЕРИ ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА".

ПАРИЖ, 19. січня. — Тутки переловлено бездротну депешу з Москви, яка сповіщає, що большевики установили військову відзнаку яку назвали „ордером червоного прапора"

Перші одержали ті нові військові відзнаки: Лев Каменев, бувший висланник до Лондону яко совєтський торговельний комісар, і кавалерійський ґенерал Буденний, звісний з недавної виправи на Галичину.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІКВІДАТОР „АВСТРО-УГОРСЬКОГО БАНКУ' У ВІДНІ ХОТІВ РЕЗИҐНУВАТИ.

ВІДЕНЬ, 19. січня. — Генрі Витмен з Бостону, один з ліквідаторів „Австро - угорського Банку", котрий старався вивести на чисту воду замотані справи сього банку, заявив, що сейчас покине своє становище. Лише з трудом далося вплинути на нього, щоби задержався ще до 1. марта с. р.

Причиною резиґнації були часті непорозуміння з італійськими і румунськими ліквідаторами.

АЛІЯНТИ ВЗЯЛИ ВІД АЛІЯНТІВ МАЙНА НА 5 БІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

БЕРЛІН, 19. січня. — Німці оголосили звідомленнє про оплати, які вони дали аліянтам у ріжних видах капіталу і добра, котрі виносять $5.000,000.000 (біліонів).

Українці у війску Врангеля.

БУКАРЕШТ, Румунія, 30-го грудня, 1920. (Почтою). — Тутешні румунські часописи доносять, що в армії Врангеля є більше як 50% Українців.

Війско Врангеля розтаборене в Царгороді (Константинополі), в Болгарії і в інших краях і находиться у великій нужді.

В таборах інтернованих в Болгарії є до 5.000 галицьких Українців.

Конгрес Кубанців в столиці Чехословаччини.

ПРАГА, Чехословаччина, дня 29. грудня, 1920. — Тут відбувся конґрес українських кубанських козаків під проводом делєґата Кубані на париську конференцію, Бича.

Прибули Кубанці з Відня, Парижа, Варшави, а також із Швайцарії й Італії.

УКРАЇНСЬКА БУРСА З НОВОГО САНЧА ПРОСИТЬ О ПОМІЧ.

Українська на Лемківщині має 80.000 польських марок (около $100) довгу і просить американських земляків о поміч.

Новий Санч, Галичина, дня 25. грудня, 1920.

Українці!

В тяжку хвилю удається до Вас о негайну поміч виділ філії Товариства „Просвіти" в Новім Санчі, в Галичині.

Наше Товариство, котре свого часу з трудом набуло хату на культурно-просвітний осередок, побудувало церковцю яко релиґійну та національну підпору на наших окраїнах; з трудом удержувало бурсу для шкільної молоді; несло серед найтяжших хвиль українського народу матеріяльну поміч інтернованим, комфінованим, сиротам, вдовам, позбавленим заробітку вигнанцям, — найшлося нині над берегом руїни. Чому? Бо ось дарована йому площа з будівлями товариством „Українська Бурса ім. Василя Яворського в Новім Санчі" перейшла на судовій дорозі до рук товариства „Общество русская бурса" в Новім Санчі, через що наше товариство не лише стратило даровизну, але до того понесло великі кошти судового процесу.

В теперішню хвилю грозить нашому Товариству, яке має до 80 тисяч марок довгу, неминуча ліквідація, коли американські Українці не прийдуть йому з негайною матеріяльною помочию.

Виділ Товариства не стратив рівноваги і надії під ударом такої грози; скликав місцевих патріотів Украінців на спільну нараду, на якій рішено Товариство за всяку ціну ратувати.

А що місцевих патріотів є замала горстка, а діло наше є загальне, тому бємо в народній вічевий український дзвін триводи:

Поможіть і ратуйте одиноке наше культурно-просвітне Товариство на окраїнах!

Негайна поміч в короткім часі може вратувати наше Товариство з нещастя.

Не відмовте; не відтягайтесь, бо діло наше і Вам спільне!

Спис жертводавців та чеки, виставлені через American Express Co. в американських долярах просимо вислати на адресу:

BASIL JAWORSKI,
c|o Lemkiwskyj Sojuz,
Nowyj Sancz, Galicia, Europe.

З окрема просимо отсею дорогою Всч. ОО. Михайла Ґурянського і Мирона Залітача о ласкаву поміч у збірці на нашу загрожену інституцію, защо вже згори сердечно дякуємо.

ЗА ВИДІЛ:
В. Яворський;
(Печать) о. Онуфрій Гадзевич.

Жертви на Українську Бурсу в Новім Санчі дотепер зложили на руки о. Григорія Климовича в Лоренс, Месс.: д. Василь Христоріз $5.00; Григорій Немировський, Терентій Ґаталюк, Теодор Ґлушко, Лев Кінаш по $2.00; Ілія Борис, Михайло Маланчук, Йосиф Вайсберґер, Дмитро Кузик, Николай Макун, Николай Коляска, Іван Хома по $1.00; Іван Дебчій 50 цнт. **Разом $20.50.** Кромі того декотрі оподаткували себе сталими місячними датками, маючи на увазі сю обставину, що „Українська Бурса в Новім Санчі" богато помагала нашим ученикам до укінчення гімназії; по більшій части приміщувала їх даром, а тільки з добровільних жертв удержувалася.

Український консулят в Данціґу.

БЕРЛІН, дня 30. грудня, 1920. (Почтою). — Новий український консулят в Данціґу зачав своє урядованнє. Керманичем консуляту є К. Павлюк.

Польщу ще готують до війни.

ЛОНДОН, 18. січня. — Щодня приїздять поїзди до Данціґа наладовані артилерійними засобами, метавками бомб та амуніцією для польської армії.

Про се доносить бездротна депеша з Москви на підставі вістий з Данціґа, і додає, що польську армію орґанізується поспішно під кермою французьких офіцирів.

НЕДОЛЯ НОВОЇ АВСТРІЇ.

НЕЩАСНИЙ КРАЙ ЗІ СТАРИМ ВІДНЕМ ВІДПЕКУЄТЬСЯ САМОСТІЙНОСТИ.

Аліянти хотять ратувати Австрію позичкою.

ПАРИЖ, 19. січня. — На аліянтській конференції, яка зачнеться в понеділок слідуючого тижня, французьке правительство віднесеться до Великої Британії й Італії, щоби разом з Францією приступили до фінансового ратунку Австрії на гуманітарні цілі, аби сей нещасний край вратувати від голоду; а з політичного погляду, щоби сю країну спасти перед злукою з Німеччиною.

Запевняють, що британське правительство ставиться прихильно до нього пляну.

Є два проєкти ратунку Австрії. Перший проєкт є за тим, аби дати Австрії чверть біліона долярів позички і передати його австро-угорському банкови з тим, щоби він був під аліянтською управою. Другий проєкт є за тим, щоби продати деякі австрійські цінности штуки за 200 міліонів франків в золоті.

Барон Айхгоф, австрійський посол в Парижі, у своїй розмові сказав, що в Австрії росте аґітація за злукою з Німеччиною.

Він сказав так:

Теперішні події в Австрії вказують, що є велика небезпека катастрофи. Се що договір із Сан Жермен скинув одвічальність за війну на обкроєну Австрію, яка творить лиш осьму частину бувшої Австрії, яка має великанську столицю та гористу і неврожайну околицю, яку переходить лише кілька відломків старої зелізничої системи, спричинило, що нова Австрія, відрубана від артерій свого життя, не може жити.

Збіжений збір Австрії не вистарчає навіть на одну шесту часть її населення. Угля Австрія майже не має.

Нова Австрія з посвятою приняла на себе тяжке завданнє. Вона хотіла удержати свою независимість. Хотіла оперти сю самостійність на здоровій господарській і громадській підставі.

Нездорова пропаґанда, яка була прийшла до Австрії з Болгарії і Баварії, була безсильною, аби вибити з рівноваги здорово думаючих Австрійців. Вони працювали з усіх сил, щоби удержати самостійність свого краю.

Безперечно, чужі держави, а зокрема Франція не були рівнодушні для терпінь Австрії. Вони дали їй поміч в найбільше скрутні хвилини, яка спасла її від загибелі. Але ся поміч, більше гуманітарна ніж економічна, не може вратувати Австрії в її ході до неминучого упадку. Держава не може жити з милостині. Коли нова Австрія має жити, то мусить бути зроблено трохи більше ніж дотеперішні заходи милосердя.

ПОЛЬСЬКА КОНСЕРВАТИВНА ҐАЗЕТА Є ЗА ЕТНОҐРАФІЧНОЮ ПОЛЬЩЕЮ.

КРАКІВ, Польща, 24. грудня, 1920. (Почтою). — Тутешній польський консервативний дневник „Час", обговорюючи зволіканнє переговорів в Ризі, пише, що Польща мусить обмежитись до своєї етноґрафічної території, бо жадна Росія, чи теперішня чи будуча, не згодиться признати їй території поза лінію Керзона (на захід від Перемишля).

Пишіть до „Свободи", що робить Ваша громада: чи збирає поміч для Галицької України; чи уладжує віча, концерти, представлення. Напишіть також, як нічого не робить і подайте, чому. Дописі написані коротко, виразно, читко, по одній стороні паперу і на картках невеликих, будуть все поміщені впору. Довгі, нечиткі дописі, писані на великих картках паперу, мусять довго чекати своєї черги.

НОВОРІЧНА ПРЕМІЯ ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Видавництво „Свободи" постановило роздати новорічні премії для всіх тих передплатників, котрі причлють свої передплати на дневник „Свободу".

Премія складаєся з книжочок видавництва „Свободи" і других американських та крайових видавництв.

Хто пришле цілорічну передплату в сумі $7.00 — дістане в дарунку книжок вартости $2.00; хто пришле піврічну передплату в сумі $3.75, дістане книжок вартости $1.00; хто пришле передплату на 3 місяці в сумі $2.00, дістане книжок вартости 50 центів.

Кождий передплатник дістане свою премію сейчас по зложенню своєї передплати. Кошти пересилки книжок оплатить видавництво.

Преміові дарунки, як: книжки, музичні твори, мапи і портрети, належить вибирати зі спису, який подаємо окремо на 4-тій стороні сего числа. Радимо кождому витяти і заховати собі сей спис до часу, в якім належиться відновити передплату. Нові передплатники можуть сейчас користати з сеї Новорічної премії.

Такої великої преміової нагоди для передплатників, досі не давало жадне українське видавництво в Америці.

Тепер якраз відповідний час до читання книжок. Зимові довгі вечери і скучні неділі в хаті, виповнять при читанню довгі години фізичної безчинности і скріплять ум на дні весни.

У самім-же дневнику „Свободі", кождий найде все те, що тикається щоденних подій про наше і світове життє і як воно приходить, а книжка дасть кождому науку, стане дороговказом життя і поведе Вас до кращої будучности.

Книжка має все свою вартість. По прочитанню, збогачує Вашу бібліотеку або можна нею зробити дарунок другій особі або переслати до краю чи в табор.

Виказані у списі книжочки належать до найкращих, які видавано тут в Америці.

(Гляди за Списом Премій на стороні 4-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES. Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75
By mail, Prepaid.		Почтою, оплачено	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів

Адреса SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.
Телефон гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

Передплату найліпше висилати на почтовий або експресовий моні-ордер, який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посвідку. Такого листа не треба реджіструвати а вистарчить 2-центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки замісць гроший, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не зліпились в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order а не банкнотами. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листи адресувати:
"SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БЕЗРОБІТТЄ.

Урядові розсліди безробіття в нюйорськім стейті виказують, що межи робітниками сего стейту є 645.000 безробітних. Се число становить майже 35 процент загальної суми робітників нюйорського стейту, отже на кождих сто робітників в стейті їх 35 робітників не має роботи. В самім місті Ню Йорку має бути 237.000 робітників без роботи.

Сі числа говорять недвозначними словами про страшне положеннє робітників в нюйорськім стейті, але урядові дослідники заявляють, що на їх думку безробіттє ще не дійшло вершка, то значить, воно після всякої правдоподібности ще буде збільшуватися.

Тільки про стейт Ню Йорк. Положеннє по других стейтах може не таке критичне. Правдоподібно, безробіттє в нюйорськім стейті гірше, як в котрім небудь другім стейті. Причин на се є богато; але найголовнійшою причиною буде та обставина, що підчас війни Ню Йорк став головним осередком для вивозу американських товарів за границю, і що через те в Ню Йорку назбиралося велике число людий, котрі були заняті так званими военними промислами і торговлею. З покінченнєм війни, вся та велика маса народа опинилася без роботи, поки промисл не верне до мирового стану.

Однак певна часть безробіття в нюйорськім стейті є випливом загальних умов промислу. Знов урядові числа, зібрані через довгий ряд років, показують, що властиво безробіттє існує все. Все є певне число здібних до праці людий, котрі хочуть робити, але роботи не мають. Їх число раз більше, раз менче; в зимові місяці воно звичайно зростає, в літні місяці зменчається. Але знов правильно що певний протяг часу їх число зростає до застрашаючих розмірів. І так, коли в звичайні часи в літні місяці число безробітних виносить коло 3 процент, (то значить на кождих 100 робітників 3 не має роботи), а в зимові місяці 10 процент, то в році 1908. воно сягало від 15 до 40 процент. Не даром називають його промисловою кризою.

Щодо сих промислових кріз, то тут досвід показав, що вони повторяються з великою точністю що певний протяг часу; так, приміром, в американськім промислі що десять літ трафляєся єя менча промислова криза, а що двайцять літ більша промислова криза. Ріжні надзвичайні причини могли їх деколи опізнити або приспішити, але такий протяг часу менче-більше упливає межи ними.

Ся періодичність кріз є обставиною великої ваги для всякого здорово думаючого політика; коли промислові кризи приходять правильно, то всякий розумний політик, — а під політиком в добрім розумінню слова розуміється чоловік, що стремить до поправи суспільних умов, — буде старатися або запобігти їм, або, коли се неможливо, то щонайменче злагодити їх.

Безробіттє, яке тепер дається так болючо відчувати в Америці, відчувається і по других краях світа, в одних краях острійше, в других краях лагіднійше. Та межи Америкою а другими краями світа є одна поважна ріжниця: по всіх краях світа, з винятком одного хиба Япану, робиться щось для злагодження безробіття; в Англії та в других краях Европи пробують злагодити безробіттє обезпеченнєм проти безробіття; в декотрих краях пробують зробити се через реорганізацію так званих основних промислів; в инчих краях міста та держава починають в часи безробіття ряд публичних робіт, щоби дати занятте безробітним; в инчих краях пробують нараз кілька средств.

В одній Америці не пробують ані одного способу. Тут не зроблено нічого понад кілька зовсім злишних урядових розсліджувань, а розсліджування робиться так довго, поки безробіттє з усіми своїми страшніми жертвами не промине. Тут говориться про горівку, тут дискутується про святкованне неділі, тут пишеться про сотки ріжних, деколи зовсім маловажних справ, а про найважнійшу, бо найболючійшу справу, дотикаючу міліонів робітників, ані чичирк.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЮ ҐАЗЕТУ І ДБАЙТЕ ПРО ЇЇ РОЗВИТОК!

Цілорічна передплата для передплатників дневника „Свободи" в Злучених Державах виносить 7 долярів, а цілорічна передплата для Канади 10 долярів.

Кождий, хто пришле згори цілорічну передплату, крім того, що мати-ме заплачену передплату за повних 12 місяців, дістане даром яко премію книжок на ціну 2 доляри (після його власного вибору з цінника, оголошеного в „Свободі", гл. нинішне число сторона 4-та).

Тож, не гайте часу, а мерщій приеднуйте нових передплатників „Свободі" і самі присилайте передплату та користайте з премій, поки пора!

Памятайте, що „Свобода" се Ваша ґазета, і що як дбаєте про її поступ і розвиток, то дбаєте для себе самих, а не для кого іншого!

НЕ ЗАБУВАЙМО НА ТИХ, ЩО НАСТАВЛЯЛИ СВОЮ ГРУДЬ ЗА РІДНИЙ КРАЙ!

(Надіслана стаття).

Читаю що дня в „Свободі", як то наш американсько-український нарід рушився, щоби помогти рідному краєви. Аж серце радуєсь, коли бачиться, що народнє сумліннє та любов до рідного краю таки побідили та взяли верх над самолюбством та над чорною роботою тих Каїнів, що то ревуть: „на старий край, на вдів, сиріт, калік та полонених не дай ні цента, бо то буржуазія, а за те посилай на редакторів від „Укр. Щоденних Вістий", бо то ніби „пролетаріят!" — Таки показується, що наш нарід є нарід, є нація, що розуміє свій обовязок супроти конаючого брата — а не череда, котра знає тільки свій жолоб, свій хлів та своє ярмо, а ніякого висшого ідеалу не має і не розуміє. Показуєсь, що коли наш нарід якийсь час не хотів давати складок, то не тому, щоби не мав серця до рідного краю або щоби справді вірив Каїнам з „Укр. Щоденних Вістий" та їх помагачам з „Народної Волі", але тільки тому, бо не мав довіря до тих нюйорських проводирів, що то взялися господарити народними грішми як своїми. Тепер можна гроші просто посилати до Львова і нарід користає з сеї нагоди та збирає і посилає. Сегодня у Львові оден доляр вартує мало не 900 польських марок. Аж серце росте, коли подумати, що кождих нових 1.000 долярів присланих з Америки, дає „Горожанському Комітетови" у Львові майже до міліона марок! **Лише так дальше, Браття і Сестри, а наші земляки в Галичині не то Ляхам, але самому чортови не дадуться!** Спомагаймо тих героїв, борців та мучеників — бо кождий доляр скріпляє їх сили, додає їм духа, відваги і віри в будучину! Вони лляли свою кров, давали жертви в житю і здоровлю, вони гнили по криміналах, брали ляцькі буки, їх рабували і катували — а ми причинімся бодай долярами! Ось так, спільними силами, таки не дамося Ляхам і перебудемо найтяжшу хвилю — а побіда над катами-гнобителями мусить бути наша!

Але я хотів ту сказати кілька слів про те, що в патріотичнім запалі ми забуваємо на тих, що лили свою кров за рідний край світами, а тепер хоріють, голодують та замерзають по таборах полонених і інтернованих. **Ми забуваємо на славну незрівнану, геройську галицьку армію.** Частини її є на Вкраїні, у повстанчих відділах, що бються за вільну Вкраїну до сегодня. Сих героїв наша поміч не може — на жаль — досягнути. Але є ще значні частини сеї армії або в полоні або інтерновані в інших краях.

В Польщи, в ляцькій неволи, є яких 20.000 галицьких героїв-борців. Положеннє їх страшне. Мруть вони як мухи в пізну осінь, — від студени, голоду, вошій, хоріб. „Горожанський Комітет" зі Львова помагає їм, як може, але поміч та дуже утруднена, бо Ляхи не допускають делеґатів „Укр. Горожанського Комітету" зі Львова до сих таборів. Так само не можна післати сим полоненим помочи просто з Америки, бо Ляхи все вкрадуть. **Одинока дорога допомогти сим нещасним борцям і мученикам є через „Американський Червоний Хрест"**, бо делеґатам Америк. Червоного Хреста Польща не сміє відмовити доступу до сих таборів. Щоби однак Америк. Червоний Хрест займився нашими полоненими в польських таборах, то до сего треба, **щоби якась центральна українська запомогова організація ту, в Америці, звернулась до Америк. Червоного Хреста та дала йому гроші або готові річи** (одіж, біле, консерви, ліки то що) для передачі нашим полоненим в польськім пеклі. Такі центральні орґанізації є у нас дві: „Укр. Червоний Хрест" під проводом д-ра Сіменовича в Шікаґо і „Тимчасовий Укр. Запомоговий Комітет" під проводом д-ра Цегельського в Ню Йорку. Але й ті орґанізації не мають потрібних на се фондів (на таку ціль треба би найменше яких 20.000 долярів!). Виходить отже, **що наш нарід в Америці або повинен дати потрібні на сю ціль фонди котрій-небудь з тих двох орґанізацій або повинен заложити для сеї цілм цілком нову центральну орґанізацію** і дати їй гроші на сю пекучу ціль. Нову орґанізацію закладати тяжка і довга справа. Значить: найкраще було би доручити се діло одній з двох згаданих істнуючих вже орґанізацій. А ще ліпше було-би, якби ті дві орґанізації самі порозумілись між собою та дали почин до сеї акції як найскорше. Піддаю сю справу під народну дискусію — одначе з тим, аби вона не тяглася довго, бо добре нам дискутувати, але тамтим тяжко голодувати.

Так само через Амер. Червоний Хрест треба би, **опікуватися тими около 5.000 Галичанами, що є тепер інтерновані в Болгарії**, а про котрих істнованне аж тепер довідуємося з газет. Їм там певно ліпше, як тим, що в ляцькім пеклі — але в гаразді вони не живуть! Болгари се чесний, працьовитий нарід і нам вони не вороги. Але вони самі дуже бідні та зруйновані війною. Тому і інтерновані там тяжко Галичане бідують. Щоби Амер. Червоний Хрест заопікувався ними, на се треба знов, аби якась українська інституція в Америці звернулась до него з грішми чи дарунками для сих полонених. А він уже задармо доставить се їм в Болгарію.

О много лекше помогти тим недобиткам нашої славної, галицької армії, що є в Чехо-Словаччині. Є їх там усего около 10.000 мужа. Складаються на се: 1) т. зв. „гірська бриґада", що при відвороті галицької армії в маю 1919 була відтята Ляхами в Турчанщині від решти армії та перейшла на чеський бік Карпат; 2) т. зв. бриґада ґенерала Кравса, що враз з цілою галицькою армією перейшла була в червни 1919 на Вкраїну, потім в вересни 1919 здобула була Київ, звідки її виперли Денікінці, дальше — як галицька армія на Вкраїні розпалась — воювала як частина армії Павленка; вкінци, коли Петлюра зробив звісну умову з Ляхами, ся бриґада покинула Петлюру і Павленка, перебилась силою через Покутє і Гуцульщину на Закарпатте та перейшла на чеський бік — і 3) утікачі з ляцьких таборів полонених, що перекрадаються на чеський бік. — Тепер ті всі Галичане є інтерновані в таборах в Ліберци, Турнові і в инших місцях. Вправді Чехи прихильні для них — але все таки не так, якби для свого війска. В Чехах також скупо на живність; бараки старі, діраві, зимні. Люде зодягнені не годні вже перенести стілько нужди. Воно-ж по шість літ воюють! Денно дістають вони всего пів чеської корони (пів американського цента!) плати. Їх розпучливі листи читаємо в наших газетах. **Їм післати поміч дуже легко; треба лише посилати гроші або т. зв. фуд-дрефти Гувера на адресу галицького заступника (посла) в Чехо-Словаччині, д-ра Степана Смаль-Стоцького.** Адресувати так: DR. STEPAN SMAL-STOCKY, Hotel Imeprial, Prague, Czecho-Slovakia. До посилки додати завсіди лист з поясненнем, що то на галицьких жовнірів в Чехії. Др. Смаль-Стоцький знає їх найліпше і тому розділить їх справедливо — так, аби всім було рівно.

Я пропонував би, щоби ті громади, котрі нічого ще не вислали на поміч старому краєви, вислали зараз з того, що зібрали, дві треті части до Львова, а одну трету часть на руки д-ра Смаля-Стоцького до Праги; а знов ті громади, що вже післали остатними часами яку жертву до Львова, нехай тепер знов зроблять невелику складку та нехай все, що зберуть, вишлють до Праги, на руки д-ра Степана Смаля-Стоцького. З тих посилок до Праги добре буде післати часть грішми (готівкою), а часть фуд-дрефтами Гувера. Гроші потрібні на одіж і на инші видатки, а фуд-дрефти на поправу скупого харчу. До посилки добре є долучити лист від громади до жовнірів-борців з подякою за їх жертву, з обітницею, що не забудемо їх, та з заохотою щоби і дальше видержали вірно до остатка при прапорі борби за волю, бо визволенне вже недалеке! Се додасть їм духа і скріпить їх сили і віру в побіду!

Отсе я хотів пригадати нашим жертволюбивим громадам в Америці. Не забуваймо і на сих борців за волю, бо вони варті того, аби їм помогти. А до того небавом придадуться вони знов певно рідному краєви! Тому пильнуймо сих остатних кадр нашої армії як ока в голові!

Канадійські Українці також повинні занятись пильно сею преважною справою.

Свідомий.

СВЯТІ СТРАДАЛЬЦІ.

Жив я між вами, між вами, не з вами;
Як на пустині між вами я жив.
Чого-ж я нині по вас, чи за вами,
За вами, друзі, чого затужив?

— — — — — — — — — —

Львів і Стшалкова, Домбе і Бересте...

— — — — — — — — — —

Брати кохані, брати найдорозші!
Святі страдальці; кістяки святії!
Голод і холод і нечисть і воші, —
Бачив я, бачив ваші муки тії!
І тії сльози, що з віч ваших плили,
І ті фурґони, що вас вивозили...
Коб мені Господь присудив ще віку,
Хоч як днесь тяжко на сім світі жити,
І дав те слово, що йде аж до шпіку,
Точене тее о сердечні плити, —
Всім найсвятійшим, тим, що ношу в лоні,
Клянусь, що стану в вашій обороні!

А нині, — нині на все недостаток!
Прийміть отсее, красшого не маю;
Нехай се днешне буде як завдаток
На те, що й завтра може заспіваю,
Бо днесь вже чую над собою крила,
Що мене вкрила ними Божа сила.

О, дай нам, Боже, рівновагу духа
І обтули нас крилом, як пташа те!
Жалоба наша вже полумям буха; —
О, дай забути нам про все проклятe!
І задрімнути в теплі тої хмари,
Доки поспіє грім твоеї кари!

(Н. Р.)

БОРОТЬБА ЗА ГАЛИЦЬКУ НАФТУ НА ПАРИСЬКИЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(Далі).

НАТИСК НАФТОВИХ ІНТЕРЕСІВ НА МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

„В 1911 році на біржі в Ліль, у Франції, уряджено божевільну просто спекуляцію в звязку з пущеннєм в розпродаж численних нафтових компаній на галицькім нафтовім терені. Власне тоді французькі геольоґи зробили відкриттє, що на схід від ріки Буга, себто на найбільше на схід висуненій части Галичини, можна добувати нафту на глибині всего 400 до 500 метрів та що ся нафта богато більше має бензини як нафта округа тустановицького. Величезні ощадности, які можна робити при верченню за нафтою, положеною близко поверхні землі, та збільшена вартість нафти без сумніву оправдували французькі припущення, що дійсна будучність галицьких нафтових теренів лежить в жерелах коло Бітькова та в окрузі.

„Як війна скінчилася і прийшло до поділу военної добичі, фінансісти аліянтів почали завзяту боротьбу в Парижі, щоби не допустити до того, щоби галицька справа була порішена після засади національности, поставленої президентом Вилсоном в його 14 пунктах. Капіталістичні ґрупи предложили отсі три можливі розвязки для „мирових знатоків":

1) Розділити Галичину здовж ріки Сяну.

2) Розділити Галичину здовж ріки Буга.

3) Прилучити обі части до Польщі.

„Проти першої розвязки підносили, що в такім случаю всі нафтові терени Галичини, з винятком округа Поток-Кростенко, припалиб независимій Україні. В такім случаю, Польща не булаб в силі випродукувати більше як 4.000 тон парафіни місячно, тоді як вона малаби 38 міліонів населення та потребувалаб для нього що найменче по 7 кільоґрамів на чоловіка, або понад 22.000 тон на місяць. Говорили дальше, що така розвязка мусілаб спричинити вихід польських елементів з нафтяного промислу, що независима Україна запросилаб всі краї до співучасти в розвиванню її природних промислів та що се може отворити поле німецьким інжинерам, фабрикантам знаряддя, технічним дорадникам, фінансістам, купцям і т. д. Говорили, що лише єдина та могуча Польща той „край зі західною культурою та її традиційною ненавистю до Німеччини може побудувати мур проти німецької навали на схід". Ще инчі виводили, що „Польщі не треба зараз на вступі її існовання ослабляти незручним розбором і позбавляти найцінніших її дібр, які вона може дати за товари антанти".

РОЗДІЛ ГАЛИЧИНИ ЗДОВЖ РІКИ БУГА.

„Вони виказували, що другий розділ, — здовж ріки Буга, — таксамо неможливий, бо, хоч він значно зменчує число нафтових шибів, що мають припасти Україні, то все таки найцінніший з усіх округ Бітькова прилавби независимій Україні. Так перший як і другий розділ грозив шкодою фінансовим аліянтським інтересам, а передовсім французьким. Передовсім се завелоб нерівновагу межи обома частинами Галичини щодо числа нафтових шибів та числа нафтових рафінерій, а далі сей поділ поставивби одну часть Галичини в инчі правні умови, з инчими скарбовими урядженнями та скомплікованими перевозовими питаннями, а в инчі другу".

(Дальше буде).

ПОЛЬСЬКА МАРКА ДАЛІ ПАДЕ.

За останній тиждень польська марка впала о 5½ „пойнта". Тому тиждень одна польська марка коштувала 17 сотих одного американського цента (або одну шесту часть цента), а вчера на нюйорській біржі одна польська марка коштувала вже тільки 11½ сотих одного цента (або майже одну деяту частину цента).

Се значить, що за одного американського цента (пені) можна купити майже 9 польських марок, котрі нормально вартували би понад 2 доляри.

За одного доляра тепер є около 900 польських марок, а хто тепер купить польських марок за 115 долярів, має 100.000. Хто має $1.150, то в Польщі має 1 міліон марок і є міліонером.

Польська марка тепер стоїть найгірше з усіх гроший на світі.

Причини того можуть бути ріжні. Першою причиною є те, що Поляки надрукували безмежну скількість паперових гроший, на які не мають покриття ані в золоті ані в сріблі, ані навіть жадної дійсної поруки в капіталі.

Чужинці, як купують польські гроші, то вони ризикують, а фінансісти звичайно не ризикують великих сум і тому платять за польські гроші можливо найнизшу ціну.

Ті паперові гроші, які заграничні банки приняли від Польщі, то є довг Польщі заграницею. Ті банки будуть вважати, аби той довг стягнути з Польщі з процентом, з добрим зиском, але се теж нелегка справа, бо нема надії на фінансове оздоровленне Польщі.

Як довго ще таке потягнеться, не знати. Не знати також, чи в недалекій будучині польська марка буде далі падати, чи підскочить вгору.

Для ратунку їй треба заграничної позички, а ніхто їй не хоче дати, бо ціла теперішня Польща побудована на непевних крихких підставах, а її будучність залежить не від неї самої, але від укладу відносин в Східній Европі, а також і в Середній Европі.

ЗАХОДИ БОСТОНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ДЛЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ.

(Допись „Свободи").

Хвальна Редакціє „Свободи"! — Прошу помістити пару слів з Бостону, Месс., про акцію бостонських Українців в справі помочі рідному краєви.

Ще в місяці жовтні м. р. заходами кількох одиниць зістав зорґанізований в Бостоні комітет несення помочі рідному краєви, котрого заходом відбулася дня 14. падолиста, 1920, конференція і віче.

Віче не удалось, через людий, **котрі бідних Галичан уважають за контр-революціонерів, а українського робітника в Америці, котрий хоче помогти рідному краєви, за найгіршого буржуя. Але таки тогосамого дня зійшлось кільканайцять громадян в приватнім домі і зложили на рідний край $158.75, котрі зістали вислані до У. Г. Комітету у Львові зараз на другий день.**

Пізнійше було зібрано дрібними датками $66.00, а „Товариство бостонських Українців" доложило свою збірку сперед двох літ в сумі $19.00 і вислано $85.00 до Львова на поміч для тернопільнького округа.

Таксамо заходом сього Комітету колядники колядували на свята і зібрали близко $100, котрі вишлеться негайно до Львова.

Разом зібрано в Бостоні близко $340.00.

Не єсть то велика сума на число Українців, мешкаючих в Бостоні. Могло би бути десять разів більше, як би кождий Українець в Бостоні сповнив свій обовязок Українця і чоловіка, бо то, що зібрано, то лише помежи малим гуртком людий, котрим за се велике спасибіг.

М. К.

НА ПОМІЧ СТАРОМУ КРАЄВИ.

Різдвяна жертва, зібрана в домі У. Н. С., 83 Ґренд стр., Джерзи Сіти, Н. Дж.

С. Ялловський, о. М. Струтинський, В. Левчик і І. Каштанюк по $10; Р. Слободян $7; А. Савка, С. Милянович, І. Ваверчак, В. Гасій, Д. Андрейко, О. Стеткевич, В. Лотоцький і О. Ревюк по $5.00; А. Онисик $3; М. Кирчівна, О. Логин, Й. Сілецький, Д. Гоць, С. Гладкий, М. Смакула, П. Мацйовський і С. Шимон по $2; Н. Янковський, В. Сарич і В. Туринчик по $1. — Разом $111. (За пересилку заплачено $1.00). Вислано $110 чеком Амерікан Експрес Ко. (ч. 1683197) на імя Горожанського Комітету у Львові.

І. Каштанюк, секр.

Джерзи Сіти, 19. січня 1921.

АДРЕСА ПРЕДСІДАТЕЛЯ У. Н. СОЮЗА.

Подається до відома інтересованим, що адреса предсідателя У. Н. Союза є слідуюча:

SIMON YADLOVSKY,
Box 53. Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Володимир Винниченко.

СПРАВОЗДАННЄ З ПОДОРОЖИ НА УКРАЇНУ.

(Докінчення).

III.

Я згодився, мене було офіціяльно призначено на вище згадані посади і я вже був вступив у виконування „функцій" (яких, власне, повторяю, не було ніяких). Але перед вступом у партію (К. П. (б.) У.) мені було поставлено умовою, щоб я написав „декляpацію". В цій „декляpації" я мав спростувати всі немов би неправдиві чутки про напрям і політику К. П. (б.) У. Се-б-то, я зрозумів це домагання, як першу свою функцію: поставити свій штемпель на всі помилки К. П. (б.) У.

Я скористувався цим домаганням і написав декляpацію так, що вона зобовязувала не мене, а К. П. (б.) У. Я писав, що тепер, на мою думку, К. П. (б.) У. має цілком виразні тенденції на утворення самостійних українських центрів (економічного, політичного, національного, державного і т. д.), що К. П. (б.) У. є тепер рішуче проти „единонеділимовства", що тепер вона щиро прагне українізації радянської влади і т. д. і т. д. Цілком, мовляв, погоджуючись з такою програмою і тактикою, я охоче вступаю в К. П. (б.) У.

Політбюро К. П. (б.) У. цією декляpацією було поставлене в скрутне становище. Не приняти декляpації, значить, заявити отверто й прямо, що К. П. (б.) У. є проти тої ніби поміченої мною тенденції, се-б-то за „единонеділимівство," за знищення українських центрів, проти українізації і т. д.

Питання в цій декляpації було поставлено так, що треба було відповісти „так", або „ні". „Ні" сказати — неможна після всіх тих словесних запевнень, що говорились мені. Приняти-ж декляpацію, це, значить, сказати „так", заявити про ту тенденцію, якої не було ні в дійсности ні в намірах. Правда, заяви й не такі робились увесь час і не це було ніяково, а те, що я заявив, що строго й неухильно в усій своїй діяльности буду додержуватись цієї декляpації. Це не давало певности, що я буду справним штемпельом, що я вже як слід „обламаний". Треба було якось ще більш обмежити мене.

І мені було заявлено, що я не можу бути членом Політбюро Ц. К. К. П. (б.) У. Для Ц. К. Р. К. П. було цілком натуральним і зрозумілим, що Заступник Голови Ради Народніх Комісарів повинен бути членом тої організації, яка керує політичною діяльностю правительства. І для всякого члена партії також відомо, що Совнарком (Совет Нар. Комісарів) є тільки бюрократична установа, технічна організація урядовців, а дійсне правительство (оскільки можна говорити про правительство на Вкраїні) є Політбюро Ц. К. К. П. (б.) У.

Значить, у мене однімалось останнє, за що я чіплявся, остання можливість узяти участь у політичній роботі.

А перед приняттям портфелів я-ж як раз піднімав це питання. Членами самої К. П. (б.) У. мене було попереджено, що мене мають не „пустити" в Політбюро і радилось мені вперед вияснити це питання. Я це зробив, чим з боку т. Мануїльського викликав навіть обурення й образу на мене за таке недовіря й підозрілість. Він вияснив це питання і заявив мені, що я не мав ніяких підстав бути таким підозрілим, що я, розуміється, буду членом Політбюро. Маючи це авторітетне розяснення, я приняв запропоновані мені посади.

І от, після приняття мені було вже офіціяльно заявлено, що членом Політбюро я з чисто формальних причин бути не можу!

Формальна-ж причина була в тому, що Ц. К. К. П. (б.) У. не міг ніби порушувати демократичних традицій партії, не міг без виборів приймати нових членів у Політбюро. Це той самий Ц. К. так дбав про демократичні традиції виборности, який сам ввесь був не вибраний своєю партією, а призначений з Москви!

Для мене ясно було, що це тільки причіпка, а що вся суть полягала в моїй „деклярації" й у їхній уній політиці, з якою, вони бачили, я ніяк і ніколи, не зважаючи на всю „обламаність", примиритись не зможу. Я отверто сказав це їм, заявивши, що як з мого боку до них, так і з їхнього до мене є недовіря. Найкращим доказом з їхнього боку щирости в приняттю моєї деклярації й готовности дійсно проводити її тенденції, є приняття мене в Політбюро. Формальні арґументи є остільки наївні й неважні, що я їх уважаю тільки за привід до розриву. А через те складаю з себе обовязки Заступника Предсовнаркома і комісаря Закордонних Справ.

Приняттям моєї демісії Ц. К. К. П. (б.) У. підтвердив мої слова. І на тому всі мої відносини з ним скінчились.

IV.

Я виїхав назад за кордон. Цілком натурально може виникнути таке питання: **чому-ж я не лишився на Вкраїні?** В своєму „листі до українських робітників" я пишу, що треба збільшувати сили укр. революції, треба змагатися до утворення единої комуністичної партії України. А сам тим часом виїжжаю з України. Такий докір робиться вже в деякій пресі.

Розуміється, всіх мотивів свого виїзду перед ширшим колом я в даний момент подати не можу. Але їх було так багато, що досить для пояснення знати декілька, щоб зрозуміти просто необхідність цього виїзду.

Політичної роботи в К. П. (б.) У. з вищенаведених причин я не міг мати. Є, правда, на Україні друга політична комуністична орґанізація, Українська Комуністична Партія. Але вступити в неї я, маючи певні директиви від своєї орґанізації (Зак. Ґрупи Укр. Ком. Партії, що не належала тоді ні до одної з комун. партій України) не міг. Та коли-б я й схотів піти проти директив і без порозуміння з своєю орґанізацією вступив у цю партію, то фактично я все одно не міг би нічого робити. Преси в цієї партії немає, урядова партія К. П. (б.) У. закрила всі органи цієї партії й не дає їй ні паперу, ні засобів до істнування. Аґітаційна діяльність навіть для звичайних членів цієї орґанізації дуже утруднена пануючою владою. Отже, ні ширших зборів, ні мітінґів, ні рефератів, ні взагалі якихсь публичних виступів я не міг би робити. Не було також ніякої певности в тому, що за мій вступ в У. К. П. я був би позбавлений арешту й висланий в Росію. Т. Лапчинський, бувший член К. П. (б.) У. через політику своєї партії вийшов з неї й вступив в У. К. П., надрукувавши з цього приводу пояснення. Його за цей учинок було арештовано й вислано з України.

Більше того: коли переговори мої з Ц. К. К. П. (б.) У. приймали непевний характер, то вже через це одне члени К. П. (б.) У. боялись зо мною зустрічатись і, йдучи до мене в якій небудь справі, питали на те дозволу в свого партійного комітету. За одне привітання зо мною партійні товариші з К. П. (б.) У. брались на підозріння.

Ясно, що в таких умовах для мене, як для певної особи, дуже помітної, не то що політичної роботи, але ні одного політичного руху не можна було зробити, не наражаючись самому або не наражаючи других на цілий ряд малих і великих прикростей. Що для рядового партійного робітника було можливим, то для мене неможливим. Мені в якій небудь найменчій політичній роботі руки були звязані. Через те цілком зрозуміло, що я принайміні хоч другим радив те, чого сам не мав змоги робити. Я навіть рекомендував деяким українським соціялістам вступати в К. П. (б.) У., щоб всередині серед партійної маси проводити погляди українського комунізму. І вони розуміли, що їм це можна робити, а мені ні.

Так само ясно, що й у справі обєднання комуністичних організацій на Україні й поза Україною в єдину комуністичну партію, як в справі політичній я теж нічого не міг би зробити; та й не окремі особи це можуть зробити (соболиво на тих умовах, що я виставляю), а партійні маси, партійні масові робітники.

Я міг у цій справі зробити тільки дещо в своїй орґанізації, щоб вона злилась з одною з істнуючих на Україні. Але для цього треба було виїхати до своєї організації, се-б-то за кордон.

Я міг ще лишитись на Україні й занятись літературно-науковою роботою. Але коли хто знає, які умови життя на Україні, той може тільки посміхнутись на такий намір. Ввесь час імов би тільки на здобування хліба, води, палива, на боротьбу за елементарні форми істнування.

Крім того, кожної хвилини я, не беручи навіть ніякої участи в політиці, цілком замовкнувши, не міг би бути спокійним ні за свою свободу, ні навіть за життя. Могла бути яка небудь провокація з боку „комунізованих", прихованих руських чорносотенців, наклеп, донос — і в результаті цілий ряд неприємностий. При відступі-ж червоних військ з того міста, де я оселився-б і при неодмінних у таких випадках виступах зсередини білогвардійців, я попав би в перші ряди списку людей, на яких було би зроблено замах. Рискувати-ж своїм життям без потреби, без розумних і корисних для коллектива підстав є вчинок не тільки не політичний, а просто безглуздий.

Нарешті, я повинен був як небудь пояснити українським робітникам і селянам як ціль свого приїзду на Вкраїну так і причини моєї політичної бездіяльности на протязі цілих місяців. Зробити цього ні в пресі, ні в публичних виступах я не міг. Моя невибаглива, обмежена, коректна „Докладна Записка" вважалась за нелеґальщину й її давалось прочитати членам партії як дуже тайний державний документ. Той мій лист до робітників і селян, де я давав цілком обективні пояснення, я міг випустити тільки нелеґально, але наперед виїхавши з Росії, бо инакше...

Отже, поминаючи ще инчі мотиви, які могли бути в мене за виїзд з України, я гадаю, що наведені тут досить вияснюють не бажання моє, а необхідність виїхати, цілковиту неможливість лишитись на Україні.

*

На закінчення приведу ще один виривок з моїх записок:

„12. IX. 20. Харків. Бідні Українці всяких політичних напрямків: вони так багато надій покладали на мій вступ в уряд! Інтеліґенція вже почала перетрусювати свою хуторянську ідеолоґію, переглядати свій ідейний баґаж і щиро готуватись до участи в революції. Щиросердечно й нелукаво вони вже збірались служити радянській владі, аби-ж вона була своя, українська. Призначення мене Заступником Предсовнаркома підняло їх дух і сподівання на корінні зміни національної політики. Їм гадалось і вірилось, що „там" пішли на великі уступки, бо мене-ж призначено на такий високий пост. Бідні, вони не розуміють, що це — декорація, що цей пост не визначає ніякісенької зміни, що особа на цьому посту не має ніякого значіння й сили, що, взагалі, ні на якому посту одна особа нічого не може зробити, коли весь коллектив стоїть на суперечних їй позиціях. І через те їх дуже вразила звістка, що я відмовився від того посту, не буду в уряді й не зможу вплинути на політику.

„І як вони залякані, затуркані. Маленький факт. Прийшов до мене один Українець. Ідучи, він боявся, що пошкодить мені своїм приходом, бо він — Українець (не петлюрівець, що засвідчено його вчинками). Прийшов питати поради що до К. П. (б.) У. й розяснення становища на Україні. Що я міг йому сказати? Чи могли-б його задовольнити мої пояснення, що господарство України позбавляється своїх центрів, що влада належить не робітникам і селянам, а присланим і призначеним комісарам, що українська мова зневажається і що все це робиться в інтересах революції? Чи повірив би він, що така політика, дійсно, потрібна революції? Чи став би він щирим прихильником тої партії, яка проводить і боронить таку політику?...

„Ще довгий і трудний буде шлях революції й відродження нації. Ще будуть ріжні періоди ріжних влад, за яких буде викреслюватись та загартовуватись і соціяльна, і національна свідомість наших мас. Не місяцями, а довгими роками треба міряти цей шлях. І хай життя вчить от-таких розглублених і невикреслених, хай вони виболіють собі свої позиції, а не сподіваються, що одна особа принесе їм вирішення всього.

„Я зробив тут усе, що міг. Тепер моя робота лежить там, де я зможу бути користним коллективові. Великий, невміручий закон „будь цінним для коллектива" лишається на кожному місці в людині, коли вона не деґенерує"...

*

Коли товариші прочитають моє справоздання, я певен, їм також стане ясним, звідки могли піти чутки про те, що причиною мого розриву з руськими товаришами була моя особиста амбіція. Вони могли піти тільки від тих людей, яким не можна було сказати дійсних причин розриву, для яких користно було звести всю справу з прінціпіяльного, широкого, громадського ґрунту на ґрунт персональний. Для тих людей инчого виходу не було, їхні мотиви хоч таксяк можна зрозуміти. Але якими мотивами керуються ті з Українців, що не перевіривши цих чуток, не маючи ніяких даних, поширюють ті чутки далі, шкодячи й так трудній та болючій справі соціяльного й національного визволення нашого народу?

УКРАЇНСЬКІ ҐАЗЕТИ В ХІНАХ.

В Харбіні, в Хінах (Китаю) зачала виходити українська ґазета п. з. **„Поступ"**. Перше число сеї часописі появилось дня 16. грудня, 1920. Редакція в 1-ому числі заявляє, що не буде інтересуватись російськими партійними інтересами, але тільки справами українського національного життя. Крім справ українських „Поступ" — пише — буде обговорювати також справи других нових держав, що освободилися з російського ярма, як Латвії, Литви, Естонії й інших. Із сеї часописі дізнаємось також, що в Харбіні є Український Народній Дім, в якому саме міститься редакція „Поступу"; що є там і Українська Педаґоґічна Рада, яка веде українські школи, а вечерами, тричі тижнево, безплатні курси українознавства, на які складаються такі предмети: 1. Історія України; 2. історія української літератури; 3. ґеографія України; 4. економіка України. Редактором „Поступу" є Т. Бабак, а видавцем Галайда.

Друга ґазета в Хінах виходить під назвою **„Манівець"** на стації Манджурія. Редактор і видавець Літута.

Часопись „Поступ" критикує ґазету „Манівець", кажучи, що вона нібито є національною українською ґазетою, а український націоналізм зле розуміє. Вона, каже редакція „Поступу", вважає, що український націоналізм вимагає, аби зверхній вигляд був український, колиж по правді український націоналізм повинен перше бути у змісті українського громадського життя, яке повинно передівсім відзначатись людяностю, справедливостю і поступом. Український рух шириться, але не повинно з ним ширитися зло, яке до нього дісталось або може дістатись.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЕЙКРОН, О. Братство Сош. св. Духа, від. 295, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінгу дня 20. грудня м. р. вибрано слідуючий уряд на рік 1921: Й. Стасишин, предс.; Г. Мончак, секр.; А. Цепко, кас.; В. Пільгуй, М. Бойко і І. Лужецький, контрольори; Й. Баранецький, Анд. Мінько і М. Петруха, опікуни хорих. Мітінги відбуваються в галі церковній, Abel і Washington St. в кожду 3-ту неділю в місяци о 1-ій годині сполудня. Котрий член не явиться на мітінгу, а не зголоситься для вирівнання своєї належитости до 30 днів, буде суспендований. — Гр. Мончак, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестрицтво „Любов", від. 37, повідомляє всіх своїх членниць, що мітінг річний відбудеться 23. січня с. р., в неділю, о годині 1.30 сполудня. Мітінг буде в діточій школі на 1ст Джерзі стріт і корнері Секенд стріт (2. улиця). Обовязком кождої членниці явитися на сей мітінг, бо єсть важні справи до полагодження. На мітінгу буде вибір нового уряду на 1921 рік. Котра члениця не явиться, заплатить одного доляра кари. — Е. Нерода, предс.; К. Лиса, секр.

АЙСЕЛІН, ПА. Подаю до відома, що мітінг відділу 400 відбувається в кожду другу неділю в місяці. Проситься всіх позамісцевих членів, щоби вирівнали свій довг, бо інакше поступиться після статута. — Г. Мисик, секр.

СПИС КНИЖОК НОВОРІЧНОЇ ПРЕМІЇ

ЯКІ ПРИЗНАЧУЄТЬ ВСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, КОТРІ ПРИШЛЮТЬ ПЕРЕДПЛАТИ НА ДНЕВНИК „СВОБОДУ".

З ПОНИЗШОГО СПИСУ НАЛЕЖИТЬ ВИБРАТИ КНИЖКИ НА СУМУ ОЗНАЧЕНУ У ВІДОЗВІ, ПОМІЩЕНІЙ НА 1-ІЙ СТОРОНІ СЕГО ЧИСЛА.

ОБРАЗИ І ПОРТРЕТИ:

Історичний Образ Українських Володарів та визначнійших мужів. Сей образ містить в собі 55 осіб і 22 важних иньших подій, викінчене артистичне, в 10 красках і золоті. Розмір 28x35 цалів. Всі династії представлені в хронольогічним порядку: київська, галицька, волинська, литовська і Гетьманщина. — Ціна $1.00

Великі карти України, величини 21x34 цалі, в 10 красках, на тревалім папери. — Ціна ....50 цнт.

Вїзд Богдана Хмельницького до Київа, прекрасний образ, 28x22 цалів величини. Се славний малюнок українського артиста маляра п. Івасюка. — Ціна $1.00

Портрет Тараса Шевченка, один з найкрасших з малюнків українського артиста-маляра п. Красіцького, 28x22 цалів величини. — Ціна $1.00

Портрет Івана Франка, друкований на гарнім папери, величини 14x19 цалів. Ціна портрету з почтовою пересилкою ....50 цнт.

МУЗИЧНІ ТВОРИ:

Звуки України, нове роскішне видане, яке містить в собі 7 найкрасших творів музичних на фортепян, як слідує: 1) Ще не вмерла Україна; 2) Засвистали козаченьки; 3) Українська Думка; 4) Закувала та сива зозуля; 5) „Сонце низенько, вечір близенько"; 6) Українська Шумка; 7) Козак. — Ціна $1.50

Вже воскресла Україна, вибір 10-ти найкрасших українських народних пісень під нотами на соло з супроводом фортепяна. — Ціна $1.50

Варшавянка, мішаний хор. — Ціна ....30 цнт.

Бида жінка мужика, мішаний хор. — Ціна ....20 цнт.

Де ти бродиш, моя доле, дует із опери „Вій" на тенор і баритон. — Ціна ....25 цнт.

За Тебе Україно, мужеський хор. — Ціна ....30 цнт.

За Тебе Україно, мішаний хор. — Ціна ....30 цнт.

Збірник українських народних пісень, на скрипку, мандолину, корнет, саксофон, барітон, альто і тромбон. — Ціна $1.00

Звуки України на фортепян. Містить: 1) Дівча в сінях стогне. 2) Ой за гаєм зелененьким. Видане Укр. Музич. Союза. — Ціна ....35 цнт.

Згадка, мішаний хор. — Ціна ....25 цнт.

Жалобний марш, мужеський хор. — Ціна ....25 цнт.

Образ рожі, мішаний хор, соло, сопран або тенор — Ціна ....40 цнт.

Побратався сокіл, мішаний хор. — Ціна ....30 цнт.

Реве та стогне, мішаний хор. — Ціна ....20 цнт.

Разом товариші в ногу, мужеський хор. — Ціна ..25 цнт.

Смілo други не теряйте, мужеський хор. — Ціна ..30 цнт.

Смілo други не теряйте, мішаний хор. — Ціна ..30 цнт.

Шалійте, мішаний хор. — Ціна ....35 цнт.

Як умру, то поховайте, мужеський хор. — Ціна ..20 цнт.

5 пісень за 5 центів. 1) Український народний гимн. 2) Американський гимн. 3) Боже великий единий. 4) Марш соколів. 5) Марш січовий.

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА.

Бондарівна. Драма в 4. діях а 5. відслонах. — Ціна 20 цт.

Власна хата. Пролог. Для виповненя програми при отвореню власних Народних Домів і читалень. — Ціна 10 цт.

Виговавець. Народна комедія в 3. діях зі співами і танцями. — Ціна ....25 цнт

Гей на Івана, гей на Купала, оперетка в одній дії, написав Петро Федисів. — Ціна ....15 цнт.

Два домики одна фіртка. Комедія в 1. дії. — Ціна 15 цнт.

Зоря нового житя. Комедія в чотирох діях. — Ціна 30 цнт.

Гостина св. Николая, драматична гра для діток. — Ціна ....10 цнт.

Катраль Тимко або Що нас губить? Народна мельодрама в 5-ох актах. І. Мидловського. — Ціна ....20 цнт.

Козацьке Сватання, історичний образ на 3 дії з року 1648. — Ціна ....25 цнт.

Кара за Гріх, сумний образ з життя американського народа, в 3-ох актах. — Ціна ....35 цнт.

Козацьке Сватання, на три дії. — Ціна ....25 цнт.

Мужики Аристократи. Народний образ в двох діях. — Ціна ....15 цнт.

Не касин. Образ з житя народа в одній акті. — Ціна 10 цт.

Невольник, драма в 5-ох діях зі співами і танцями. Успенізував Карпенко Карий (Тобілевич) після поеми Т. Шевченка. — Ціна ....15 цт.

Ох! не люби двох! Оперета в 3-ох діях. — Ціна 25 цнт.

Ой не ходи Грицю, та на вечерниці. Народна драма зі співами в V. діях М. П. Старицького. (В переріб. Александрова. — Ціна ....30 ц.

Пан Штукаревич або оказія якої не бувало, Сільські сцени на 2. дії і 4 відслони зі співами. — Ціна ....35 цнт.

Правда все горою, образ з життя народа зі співами в 3-ох актах, написав Роман Сурмач. — Ціна ....25 цнт.

Пекло в хаті. Образ з житя народа в одній дії. — Ціна 15 ц.

Соколиги, комедія в 4-ох діях. — Ціна ....35 цнт.

Сатана в бочці. Комедія зі співами в 1. дії. Ціна 10 цнт.

Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна ....20 цнт.

Свекруха. — Комедія в 3 діях ....25 цнт.

Сватане на Гончарівці, українська оперета на 3 дії. — Ціна ....35 цнт.

Тато на заручинах. Міщанська пригода в одній дії. — Ціна ....10 цнт.

Украдене щастє. Драма з сільського житя в 5-ох діях. Написав Іван Франко. — Ціна ....25 цнт.

Хто винен, драма в трох діях. — Ціна ....15 цнт.

КНИЖКИ.

Американські тости. — Ковбой. (Казка.) — Емігранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .. 15 цнт.

Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Нісько (6 ілюстрацій). — Флашка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

Вільний чоловік і инші оповідання. — Ціна ......40 цнт.

Вода в природі. — Уміркований та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 20 цнт.

Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.

Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями. — Ціна ....25 цнт.

Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповідання. — Ціна ....20 цнт.

Гнособа. — Ціна .... 30 ц.

Гуцули і Гуцульщина. — Ціна ....25 цнт.

Дяк. Оповіданє Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт.

Де любов там і Бог. — Ціна ....15 цнт.

Житє, зарібки, організації і т. и. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .... 15 цнт.

І. Жовнір. II. Оферма. Новеля з військового житя. — Ціна .... 15 ц.

Жінка і її значінє в суспільнім житю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 цнт.

Знане житя. Написав др. Є. Демидчук. — Ціна ..30 цнт.

Збірка оповідань. Пьяка. Баван-візе. Безробітє. Пекло. В суді. Чорт і Миколах. Бовачка. Милосердність. Сова і чоловік. Добра дочка. — Ціна ....20 цнт.

За вольности України. — Ціна .... 5 цнт.

Загальна етнографічна мапа східної Европи, кольорована, величини 13x13, з точними поясненями в англійській мові. — Ціна .... 10 цнт.

Загальна фізична карта України і сумежні краї, величина 11x16, кольорована, в англійській мові. — Ціна 5 цнт.

Збірка повісток. — Ціна .... 10 ц.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського. Ціна .... 35 цнт.

З житя первісного чоловіка, дуже поучаюча, ілюстрована книжка; в дуже приступній і зрозумілій формі подає спосіб житя первісних і сучасних дикунів. — Ціна 35 цт.

3 років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповідання, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстроване. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ....30 цнт.

Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). — Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана Запорожським козакам. — Відповідь Запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти (ілюстрація). — Ціна .... 20 цнт.

Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з чужої людини. — Як Сміхкь щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (Індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

Коротка історія Руси до зруйновання Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. Ціна 10 цт.

Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида вмудрував. — Ціна 10 цнт.

Казки за Циганів. — Ціна ....10 цнт.

Лис Микита. З німецького переробив Іван Франко (29 ілюстрацій). — Ціна ....40 ц.

Людоїди і инші оповідання. — Ціна ....25 цнт.

І. Лист шинкаря до люцифера і відповідь. II. Про алькоголь. — Ціна .... 10 цнт.

І. Маска. II. Краса. Дуже гарне оповідане. — Ціна 10 цнт.

Марта Борецька. Історичне оповідане. — Ціна 25 цнт.

Монологи, ч. 1. — Ціна ....20 цнт.

Монологи, ч. 2. — Ціна ....20 цнт.

Монологи ч. 3. — Ціна .... 20 цнт.

На чужині. Гарне оповідане за ріжні пригоди в чужім краю. — Ціна ....15 цнт.

Напад на Січ. — Павло Полуботок. — Ціна ......5 цнт.

Огонь на устатах чоловіка (3 ілюстрації). Становище пяниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

Оповідане з військового житя і инші. — Ціна ...15 цнт.

Оповідання Пантелеймона Куліша. — Ціна ......15 цнт.

Оповідання Олекси Стороженка. — Ціна ......15 цнт.

Про Батька козацького Богдана Хмельницького. Ціна 30 ц.

Починок. Написав Богдан Лепкий. — Ціна ......15 цнт.

Промови і декламації на весілях, хрестинах і забавах. — Ціна ....10 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьмиває польську пиху. — Ціна 10 цт.

Проти алькоголю. — Ціна ....20 цнт.

Про Христофа Колюмба та відкритє Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки виховане. — Ріп Ван Вінкель (Вашингтон Ірвінг). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

І. Про Шевченкові твори. II. Оферма. — Ціна 20 цнт.

Різдвяна ніч (з 10 образками) — Ціна ......20 цнт.

Росія й Україна. — Ціна .... 15 цнт

Русько-англійський толмач, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .... 60 цнт.

Сьвяте весна. — Верет між нами. — Христос Воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.) — Тополя (1 ілюстрація). — Мати — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 20 цнт.

Сільська вчителька, оповідане. — Ціна .... 10 цнт.

І. Серце не научити. — II. Побратими. — III. Вступ. — Ціна .... 10 цнт.

Страшна пімста. — Оповідане М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна ....20 цнт.

Сумна казка. Зміст: Сумна казка. — На горі. — Як пан перехитрив доц. — Дещо про давних богів. — Стогін землі. — Ціна ....10 цнт.

Сьвітові байки в оповіданях Степана Руданського. — Ціна ....15 цнт.

Сплачений довг. Оповідання з міщанського житя. Написав Данило Лепкий. — Ціна ....20 цнт.

Тарас Шевченко (17 ілюстрацій). — Ціна .. 20 цт.

Товариська ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Ворожене будучности для женщин. Ворожене будучности для мущин. — Ціна .. 15 цнт.

Український штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлі економічнім). — „Земля рече". — Ціна ....15 цнт.

Христос в Гарнізоні, оповідання з військового житя написав М. Яцків. — Ціна ....40 цнт.

Чародійні пригоди убогого Омара і султанової дочки Зулїми. — Ціна ....20 цнт.

Чорний кіт. Переклад з англійського. — Ціна ...10 цнт.

Шевченко і його Україна. Зміст: Заповіт. — На Шевченковій могилі. — Повлін души величій. — Тарасови Шевченкови. — Де памятник Тараса? — Памяти Тараса Шевченка. — Шевченко для свого народа. — Чому кождий Українець і кожда Українка повинні знати житє Тараса Шевченка. — Житє Тараса Шевченка. — Шевченко між народом. — На Тарасовій могилі. — Кирило Методіївське братство. — Виїмки з творів Т. Шевченка. — Заповіт Т. Шевченка в чужих мовах. — Ціна ....15 цнт.

Що то є книжка? Початки козаччини (5 ілюстр.). Козацкий кістяк. Кіндрат Бурченко-Щирий. Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....20 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповідане). Дві нені (оповідане). Мадам Польонія хора (оповідане). Як Степан чоботи купував (оповідане). — Ціна .... 15 цнт.

Як люди живуть в Норвегії і инші оповідання. — Приятелі. — Смерть. — Се така баба, що чорт їй на маховних вилах чоботи віддавав. — Ціна ....20 цнт.

Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — алькоголь, повільна отруя. — Шинок. — Чотири дні. (Всеволод Гаршин). — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

НОВІ КРАЄВІ ВИДАНЯ.

Рідне Слово, збірка новель і оповідань українських авторів, 290 сторін друку. — Ціна $1.75

Гайдамаки, з портретом автора Тараса Шевченка. Сторін 160. — Ціна $1.25

Шлях до соціялізму (Ото Бауер). Сторін 48. Ціна 50 цнт.

Німецька Селянська війна (Фрідрих Енгельс). Сторін 126. — Ціна $1.00

Соціяльна революція (К. Каутський). Сторін 148. — Ціна $1.00

Своє життя, розмови на пекучі теми (Петро Тиглий). Сторін 64. — Ціна .... 50 цнт.

Достойно єсть, збірка, в Шевченкові роковини. Сторін 32. — Ціна ....25 цнт.

Думки (Тарас Шевченко). Сторін 48. — Ціна ...40 цнт.

Дещо про гроші. Сторін 24. — Ціна ....25 цнт.

Вибір Поезій (О. Федькович). Сторін 32. — Ціна 25 цнт.

ЯК ПЕРЕСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ?

Найліпше висилати на почтовий або експресовий моні-ордер, який належить залучити до листа, оставляючи собі відтинок як посьвідку. Такий лист не треба реджіструвати а вистарчить 2 центова марка. Пересилаючи паперові гроші, треба конечно такий лист зареджіструвати. Пересилаючи почтові марки місто грошей, треба їх добре обвинути в папір, щоби у вохкі дні не злiпились в дорозі.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

Всі листи належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НОВИНКИ

Вмирає з 87 центами в кишені та гробницею вартости 10,000 долярів.

В однім нюйорськім шпитали помер недавно на запалене легких Самуел Колинс. Через кілька днів лежало його тіло в шпитальній трупарни і ніхто не жадав його видачі. Через те заряд шпиталю став робити приготовання, щоби поховати його на Патерс Філд, де ховають бідаків, котрі не лишили навіть тільки маєтку, щоби їх було за що поховати. Шпитальний послугач, довідався, що небіжчик говорив про ріжних богатих приятелів. Почали вивідуватися і дійшли, що небіщик був сином англійського міліонера, котрий лишив маєток вартости двох міліонів долярів, але видідичів Самуеля. Самуел зробив маєток торговлею книжками та образами. Купив собі в Америці маєток вартости 100,000 долярів та поставив гробницю вартости 10,000 долярів. Скоро однак стратив маєток на спекуляціях і, коли по смерти обчислили його щадничу книжочку, показалося, що має всего 87 центів маєтку. Якби тай не мав гробниці, то булиб його поховали на спільнім кладбищи для бідних.

Лишив акторці 60,000 долярів а жінці 100.

В нюйорськім суді предложено до судового потвердження тестамент Йосифа Райена, котрий лишив своїй жінці, з котрою він жив в сепарації від 1905 року, 100 долярів, а акторці Дороті Вайтфорд маєток вартости 60,000 долярів.

Обрабували почту.

Пятьдесять міських детективів та вся міська поліція Шікаґа шукає за чотирома бандитами, котрі зрабували зі почтового уряду на Юніен Стейшен дванайцять мішків реджистрованих листів. Число украдених листів обчисляють на тисячі.

В хвилі, коли відбувався рабунок, на почтовім уряді працювало коло 30 урядників, але рабівники „працювали" так спокійно, що ніхто з урядників ані з людий, що прийшли на почту, не підозрівав нічого. Мішки з почтою мали бути вложені на зелізничий поїзд, котрий відїзджає о пів до третої пополудни. Вілієм Картер, шофер почтового уряду, заїхав траком перед стацію з Ричардом Слайном, як сторожом. Трак задержався коло елевейтора, котрий почтові пакунки і мішки посилається на низший поверх стації. Зі стації вийшло двох урядників зелізниці, щоби помагати при виладованню мішків. В тій хвили на закруті улиці показався автомобіль і почав припинятися, наближаючися до траку. З автомобіля вискочило трох людий, один у військовій плащи. Зі стації вийшло ще чотирох зелізничих урядників і стали ждати на другий почтовий трак, що мав приїхати кождої хвилі. Розбишаки, з руками в кишенях, з котрих виставали щось немовби дула револьверів, підійшли до вісьмох здивованих урядників зелізниці та почти. Один з бандитів каже спокійно: „Сидіть тихо, хлопці. Ми узброєні. Робіть все, що вам кажемо, а вам нічого не станеся". Один із зелізничих урядників хотів підняти руки в гору, але бандит каже йому тихо але остро: „Руки в діл. Заховуйся природно". Потім бандити казали відділити собі реджістровану почту від звичайної і казали занести собі реджістровану почту на свій автомобіль. „Дякую", — сказав провідник бандитів. — „До побачення". І їх автомобіль пропав за закрутом.

Замітно, що чотири місяці тому в подібний спосіб зрабовано з почти на Пулмен Стейшен в Шікаґо 100,000 долярів готівкою.

Що роблять Поляки в Филаделфії з польськими бондами.

З Филаделфії, Па. пишуть нам:

Кілька днів тому назад здибав Поляк Т. Н., одного Українця тай каже йому, чи сей непозичив би йому гроший. Каже, не має праці ані гроший, нема з чого жити. Має, каже, тільки польський бонд, і питає: Чи би Ви не купили того бонда, або може знаєте кого такого, що купив би? Тепер знов другий Поляк Д. в наші свята співав нашій дівчині і знов розказав своє горе. Маю, каже, купу дітий; нема чим живити. Просив, щоби купила польський бонд за $50,00, але нема на нього лакомих.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщене платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошене з 6 стрічок належить прислати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ в на продаж, інвентар, запаси, положенє і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванє надмірної прихильности для костумера і нападу на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую МАРІЮ ЯРЕМЧО і прошу її, щоби вона зголосилась на мою адресу для підняття кроків до розводу. Вона має перебувати враз з якимсь Сербайом в місті Дітройт,Міш. Хтоби знав адресу сеї пари, зводить повідомити: S. YAREMCHEO, 237 E. 6th St., New York, N. Y. 15-17

Пошукується АПОЛЬОНІЯ СКІБІНСЬКА, з дому Кобилянська, в віці около 33 роки, що приїхала до Америки 1914 р. і перебувала з початку в Ню Йорку. Походила з Беневи, повіт Підгайці. Вона сама або хто иньший, що знає її докладний адрес, хай зголоситься до: ЯСЬКО СКІБІНСЬКИЙ, 206 Sherman Ave., Hamilton, Canada. Маю до пошукування дуже важну справу і хто мені подасть адрес і місце її перебування, або взагалі, хто мені подасть якунебудь вістку за ню, чи вона жива, чи мертва, дістане в нагороді $10.00. 16-18

Анна Галидай пошукує своїх братів **ИВАНА І ЙОСИПА ГАЛИДЕЙ**, з Якубіяна, Любовна, Галичина; перед 10 роками перебували в Cresson, Pa. Хтоби о них знав або вони самі зволять зголоситися на адресу: M. BAYKINS, Manhattan Lunch, 1128 Manhattan Ave., Brooklyn, N. Y. 14-21

Пошукую брата СТЕФАНА РУЖИЦЬКОГО і моїх знакомих з села Нагорянки, пов. Чортків, Гал. Голоситись прошу на адресу: JOSEPH ZAZULIAK, 107 Endicott St., Worcester, Mass. 15-16

ЦІННИК КАЛЕНДАРІВ НА РІК 1921.

Товариш Імігранта, Календар Укр. Роб. Союза ....50 цт.
Календар Сирітського Дому в Філаделфії ....75 цт.
Загальний Календар „Дніпро" ...$1.00
Календар Канадійського Фармера ....50 цт.
Календар Приятеля Жовніра ....50 цт.
Веселий Друг, Гумористичний Календар ....50 цт.
Угро-руський Календар з Типиком $1.25
Календар стінний з українськими святами ....30 цт.
(Інші Календарі будуть оголошені, коли вийдуть з друку).
Замовлення і гроші посилайте на адресу: вц—
UKRAINIAN BOOK STORE,
437 N. 6th AVE., SCRANTON, PA.

ПОДЯКА.

Отсим висловлюю мою сердечну подяку Вп. д-рови Андрієви Бораковi, з офісом під ч. 335 E. 18th St., New York City, за його удачне викуруванне мене з недуги від якої я терпів понад 20 літ, маючи завороти голови, шум в ухах, вомітованне, болі в плечах і боках. Його совісна поміч привернула мене до нового життя. Сміло можу поручити всім немічним сего українського хайропрактика у подібних недугах.

ГРИГОРІЙ КЛАДЕК,
620 E. 16th St., New York, N. Y.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довгих покликів).

CLEVELAND, O.

Важне для шеровців А. У. Н. Спілки в Клівленд, О.

Отсим повідомляєся шеровців Американсько-Української Спілки в Клівленд, О., що Річні Загальні Збори відбудуться в вівторок, дня 25. січня 1921, точно о годині 7-мій вечір в гали церковній ч. 2280 при Каледж Авеню. 15-17

ЗА УРЯД:
Й. Буката, предс.;
Й. Чайківський, секр.

NEW YORK, N. Y.

Заходом „Укр. Зап. Ком. для вдів і сиріт міста Поморяни в Ню Йорку" уладжує в неділю, дня 23. січня 1921 в Українськім Народнім Домі, 217 E. 6th St., New York, представленне, драму в 4-ох діях, Г. М. Бораковського „ЯК ДОЛІ НЕМАЄ ТО Й ЩАСТЄ МИНАЄ". По представленню забава з танцями! Початок о годині 5-ій вечер. Вступ 75 центів. 16-17

Дорогі Родимці! Коли бажаєте побачити гарне представленне і помочи вдовам і сиротам, яких батьки положили свої голови на війні, а їх діти-сироти пухнуть і гинуть з голоду, се є великою втратою для народа. Ми мусимо вратувати сей найцінніший скарб для нашого народа. Нам се диктує народня совість! І тому з покликом взиваємо родимців міста Ню Йорку і околиці, прийдіть на представленне 23. січня, а тимсамим станемо на висоті гідної помочи своїм родимцям в старім краю.

Укр. Зап. Ком. для Вдів і Сиріт м. Поморяни.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.